

al. Het archief der
er van te verhalen.
ekerd, dat in Amerika
chen de onderschei-
hristenheid een ver-
deering en hoogachi-
eere der Christelijke
hitteren, dan dit in
en de kerk nog één
leek.

dit niet zoo.
estantische kerken in
lands- of volkskerken,
de Overheid leerden
ir het nationale leven,
Overheidsbemoeding,
in bitterheid en haat
idene groepen opge-
teit zelf zelfs aan
vrij bleef, zoo b.v.
eegdeeld.

an: „Hoe moet de
ouding tusschen Gods
steld?" dan leidt ons
l de verscheuring van
een feit is, waaraan
lt, wijst Amerika u

Europa de Overheid
f: maak de kerk los
praakverwarring der
dra het spooksel der
al zijn uitgedreven,
l bereikt zien.
se heeren uit Neu-
of tot niets, of het
meerdere in plaats

in alle deelen van
ogingen aangewend,
der resultaat hadden,
den de Protestantsche
aden te leiden, door
gskracht die Romees
beint, of om gelijk
rhibisten, het Leger
teurus groep aan de
e voegen.

lers,
nakkelijk om te zeg-
tegelijk die Jesus
hart", maar, elieve,
Ge kunt in iemand
lezen. Wie zal dan
Maar dan spat op
w eenheid weer uit
de kerken, dan een
n? Maar dan natuur-
recht van spreken,
naar gelang deze
saamgesteld, ja, wat
sulk een groep zich
n de kerk, en moet
Darbisme, eindigen
de kerk te staan.

lechts twee wegen.
ang, en dan moet
ar Rome terug. Of,
genoegzaam geleerd
van deze eenheid
dan moet ge de
id najagen, en juist
trazalen en de een-
en zoeken, dat ge
, en het kerkelijk
aniseren, naar de
ovigen opwaakt.
Zwitserse broe-

wij niet den indruk
en de vrede en de
deren in onzen tijd
te plichten behoort?

wij gelooven, dat
den Geest in weerwil
kerkelijke varia-
twijfeld. Amerika

Of we bereid zijn
mede te werken?
ller doel zich recht
ker uit de banden
erheid. Dan toch
eenheid vanzelf,
e warme belang-
exemplaar van dit
Scholder-Develay

KUYPER.

stelsel.

te gaven van den
ich op dit oogen-
ezindheden bevin-
roove alstom, dat
te, op dit oogen-
dering, op heel het
ing behaalde.
rd behaald deels
eolutie de heer-
techte; deels door-
or tot onrechtma-
d; deels doordien
gemis aan naden-

s, dat, op kleine
schier alle kerken
me kwamen, met
er er zijn, die het
lers zouden willen,
het zelve ellendig
lden, dan dat het

legale stelsel, er
genomen zijn thans
onstranten, Doops-
schen; en 3°, de
len. Gelant tegen
aan kerkrechtelijk
etormerden, 't zij
Synode verkeer-
e Gereformeerden
kerken onder het
toeleurende; en 2°.

de Roomsgezinden, met wier geheele
kerkgeest het te eene male onvereeni-
baar is.

Indien derhalve zij, wier beginsel tegen
het Collegiale stelsel lijnrecht overstaat, allen
saam met beslistheid er tegen reageerden,
souden zijn dagen spoedig geteld zijn, en
eerlang een geheel andere toestand kun-
nen treden.

Zoo echter is het, helaas, niet. Onder de
Roomsgezinden merkt ge op dit punt
noch studie noch belangstelling, en omdat
zij, dank zij hun hiërarchie en hun positie
in heel Europa, voor zich zelve niet te
duchten hebben, laten ze de zaak loopen.
Zij, die onder de Synodalen een open oog
voor dit principieel kwaad kregen, praten
er wel over, maar sloegen den antinomiaan-
schen weg in, en concludeerden tot uitste-
ken. En hoewel onder de Chr. Gereformeer-
den de overgrote meerderheid er hoe eer
hoe liever al wil, zijn er toch ook onder
hen enkele luiddinkende woordvoerders,
die om utiliteitsredenen het kwade stelsel
maar liever behouden. Ja, soms maakt het
zelfs den indruk, alsof er ook onder de
Doleerenden hier en daar een enkele is, die
voor de principieele tegenstelling tusschen
het Collegiale product der Revolutie en de
Presbyteriale vrucht der Heilige Schrift geen
hart noch zin heeft.

Zeer geruststellend en bemoedigend is
de toestand dus alles behalve. Onder de
tegenpartij een volslagen bederf in de heer-
schende begrippen, en onder de medestan-
ders onaanvaardbaarheid, gemis aan plichts-
besef en vaak ontentement van karakter.

We maken ons dan ook niet de
minste illusie, als zou het Collegiale
stelsel eerslang uit ons Staatsrecht wor-
den teruggedrongen; en al wat we hopen
duren, is dat het inzicht van de zonde,
die in het Collegiale stelsel schuilt, zal
toenemen; dat wie den Heere vreest er mede
breken zal; dat het daardoor in het ker-
kelijk leven aan terrein zal verliezen; en zo
ten slotte ook uit ons Staatsrecht zal worden
uitgebaan.

Het is daarom dat we, aan het eind van
onze studie gekomen, de geheele kwestie
die het hier geldt in een anderen vorm
resumeren willen, en tevens laten door-
schijnen waar het heen moet.

Men kan namelijk heel het vraagstuk van
het Collegiale stelsel ook in dezer voege
saamvatten, of de kerk van Christus van
privaten of van publieken rechte is.

Gaat het aan nog langer van een publiek
recht der kerk van Christus of, gelijk Groen
van Prinsterer het uitdrukt, van een publiek
recht der gezindheden te spreken, of wel
moet deze pretentie worden prijsgegeven?

Deze kwestie is van zoo hoog belang,
dat Groen van Prinsterer nog in een der
laatste gesprekken, die schrijver dezes de
eer had met den onvergeterlijken meester
te hebben, er op aandrong, om dit gewich-
tige punt toch nimmer uit het oog te ver-
liezen.

Nu heerscht er echter op dit punt een
treurige verwarring, die soms zelfs anders
principieele mannen tot het prijsgeven van
ons goed en deugdelijk recht verleidt.

Deze verwarring ontstaat hierdoor, dat
men het publiek recht der gezindheden
verwart met de publieke kerk van onze
oude republiek. En dit is natuurlijk geheel
mis.

Eertijds toch beduidde Publieke kerk,
dat de Overheid partij koos tusschen de
verschillende vormen waarin de kerk van
Christus zich openbaarde. De éne kerk
vulde keurde, de andere goed. En nu die
valsche kerk op alle manier tegenwerkte,
en die goede kerk alleen als kerk erkende,
steunde en haar eere gaf.

Aan dien toestand is echter op het laatste
der voorgaande eeuw voorgegaan een einde
gemaakt; en deze keert niet weerom. Wel
zijn er nog altoos in den lande, die ter
wille van hun onzulver beginsel dit alzo
wensen zouden, maar hier komt niets
van. Natuurlijk zouden de Roomsgezinden
heel het land door niets liever wen-
schen, dan dat hun kerk, als de eenig-
ware, morgen den dag tot publieke
kerk van deze landen werd verheven, gelijk
ze dit tot op 1572 eeuwenlang was. En
naast dere staan nog altoos enkele repré-
senteerende Gereformeerden, die alleen heil
verwachten van terugkeer tot den ouden toestand;
en nog altoos zouden willen, dat de
Gereformeerde kerk weer de kerk der
Overheid werd, en alle andere gezindhe-
den slechts op bedekte wijze geduld wierden;
lijst met herstel van de plakkaaten
tegen de Roomschen.

Maar welke wenschen te dezen aanzien ook
in menig hart mogen leven, toch behoeven we
ons met deze kwestie thans niet bezig te hou-
den, overmits er van niet één zijde ook maar
de zwakste poging wordt gemaakt, om
zulke denkbeelden in ons staatsrecht te
boken; en de overgrote meerderheid der
Gereformeerden, hoe langer hoe meer, prin-
cipieel tegen zulk een herstel der publieke
kerk gekant wierd.

En evenmin halen we hier de kwestie
der traktementen van de leeraren bij.

Ook deze toch heeft met „het Publiek
recht", waarover we thans handelen, niets
uitstaande.

Van Overheidswege worden gelden ver-
strekt aan allerlei genootschappen en ver-
eenigingen, die een geheel privaat karakter
dragen. Uit het enkel verstreken van
geld volgt dus in het minst niet, dat de
ontvangster van deze gelden een publiek
karakter draagt. Dit bleek nog onlangs bij
de nieuwe schoolwet. Immers toen werd
bepaald, dat ook de vrije scholen gelden
uit „lands kas zouden ontvangen, en toch
bleven ze als *bijzondere*, d. i. private, te-
gen de *openbare* ofte publieke scholen over-
staan.

Neen, het „publiek recht der gezindhe-
den" geldt een geheel ander vraagstuk;
de vraag namelijk of de Staat een wereld-

sche vereniging is, die als zoodanig niets
met de religie uitstaande heeft en se be-
schouwt als een liefhebberij der burgers,
of wel dat de Staat, van Godswege en tot
zijn eere bestaande, met de religie te reke-
nen heeft om Gods wil, en de kerk van
Christus als een goddelijke instelling, even-
als de Staat zelf is, heeft te eerbiedigen.

Het eerste is het standpunt der onge-
loovigen, van de mannen der Revolutie,
van onze oude Moderaten en tegenwoordige
Liberalen en Radicals; en daartegenover
stelden onze vaderen hun belijden in Art.
36 der Gereformeerde Confessie.

En al is het nu ook, dat onze vaderen
bij de uitwerking van hun eigen beginsel
in dit artikel 36 nog te veel op de oude
Roomse voorstelling dreeven, en er daarom
tegen minstens één zinnende in dit artikel
protest moest ingediend, desniettemin moet
de grondgedachte van dit artikel met hand
en tand gehandhaafd, gelijk in de toelich-
ting op het Antirevolutionaire program
geschied is.

Voor ons en voor alle principieele be-
lijdeners van den Christus, is de Overheid
een Dienaresse Gods, bij de gratie Gods
regerende, en heeft ze deswege de even-
eens goddelijke instelling van de kerk van
Christus, als door goddelijk recht bestaande
te eeren.

Al te curieus was het dan ook, dat de
Geref. kerk het onlangs vlak andersom
voorstelde.

Zij liet dan ook genoeg deze curiositeit
hier te vermelden.

Wierleggen doet men zulk een *curiosum*
niet.

KUYPER.

Uit de Pers.

Op een zinnende in ons jongste artikel over
het Collegiale stelsel, komt in de *Boodschapper*
deze critiek voor:

In de *Herant* nr. 612 van 2 Februari 1890, tracht
Dr. Kuyper zoo duidelijk mogelijk te verklaren hoe
het „Staat van 1869" in de wereld kon komen. Men
had behoefte aan een goede regeling van het kerkelijk
best, men had het voorbeeld van de vrije Schotsche
kerk voor zich, en men bespeurde geen gevaar.

In hoofdzak willen wij deze toelichting gaarne
onderschrijven.
Doch tegen één volzin moeten wij bedenking maken,
vooral met het oog op hetgeen vele doleerende broe-
ders volhouden.

Na gezegd te hebben, dat het inzien van „*plaat-
stelsel*" statuten aan de Regering (in stee van één sta-
tuut voor het geheele land) onbegrijpelijk veel moei-
lijkheden zou hebben voorkomen gaat de *Herant*
aldus voort:

„Doch, helaas, historisch schijnt men niet gedacht te
hebben, en zoo is toen een geheel nieuw kerkgenoot-
schap geformeerd geworden, dat den naam kreeg van
„de Christelijke Gereformeerde kerk" en dat door dien
naam onbewust elken band met de historische Gere-
formeerde kerk doorsneed."

Deze laatste uitdrukking komt ons veel te kras voor.
Immers, door uitdrukking in het „Staat van 1869" te schrij-
ven, dat de oude belijdenisschriften van de Dordtsche
kerken zouden gevolgd worden, toonde de Chr.
Gereformeerde kerk terstond, dat zij zich wel terdege
aangesteld hield aan de historische Gereformeerde
kerk.

Ook in het schikbare was dus na 1869 de band met
het verleden niet verbroken.
En komt men op het „*formele*", bezien men de ver-
keerde termen waarin het „reglement" van 1869 is
gesteld, dan komen de Chr. Geref. ten aanzien van
hun trouw aan het historisch verleden der Geref. ker-
ken „niet" nog in veel gunstiger positie dan de „Ne-
derdutch Gereformeerden" of Doleerenden.

„Want hoe zegen ge het dan? Is door het regle-
ment van 1869" de band met de kerk der vaderen
verbroken of niet?

Zegt ge: ja! dan moeten wij antwoorden, dat de
Doleerenden volgens deze redeneering nog veel beslis-
ter van het historisch verleden *uigen* werden,
toen zij in het genootschap van 1816 zaten; en Ge-
nooschap dat niet alleen de gezamenlijke kerken tot
één geheel in het land verbande, maar *tevens* in zijn
voornaamste bepalingen de belijdenis der vaderen on-
gelijk maakte.

Zoo beschouwd, schijnt dus een „doorsneden" band
met het verleden nog al gemakkelijk weer aan te
knopen. Althans, de Doleerenden, die dan zoo
lang „afgescheiden" waren spreken nu over hun hand-
having van het historisch verleden, hun belijdenis in
het weesboek van de kerk der vaderen, alsof er tusschen
1816 en 1886 weinig of niets gebeurd is.

Zegt ge dus: *niet*! het verleden kon ook *andere*
de organisatie van 1816 nog worden voortgezet;
de oude Gereformeerde kerken bleven *bestaan* in volle
kracht, dan vragen wij: Waarom geldt dit niet met
meer recht voor de Chr. Geref. kerk, want, die in
haar wijze van bestuur feitelijk nimmer de belijdenis
der kerkenorde der vaderen hebben verstoeten.

Als zelfs zulk een hemelstrijdige *contra*-organisatie
als die van 1816 den plaatselijken kerken vergaande om
in *historischen zin* als Gereformeerde kerken te blijven
overleven, waarom zou dan het „Reglement van
van 1869" daarin, dat nadruk, op de belijdenis der
vaderen wordt gelegd, de voortzetting der oude ker-
ken niet hebben toegepast?

Hoe men het dus neemt, in oud-historischen zin
mogen de Doleerenden geen hooger pretentie laten
gelden dan de Chr. Gereformeerden. Laattingen
zijn in den loop der eeuw door middel hunner insti-
tutie in heel wat water verband met de kerk der
vaderen gebleven dan de Ned. Herv. gemeenten voor
de Doleantie.

Uitdrukkingen, als de hier wederlegde, moeten dus
o. i. vermeden worden.

Natuurlijk zou de *Boodschapper* volkomen
gelijk hebben, indien onzerzijds ooit beoerd
was, dat de Christ. Geref. kerken elken band
met de historische Gereformeerde kerken had-
den doorgesneden.

Doch dit is *niet* door ons gezegd. Steeds
is veeleer door ons erkend, dat deze kerken
nog wel terdege in den *wordel der historische
kerk*, gelijk Voetius het noemt, in zijn.

Ons zeggen gold enkel het Collegiaal insti-
tuut.

Hiermee vervalt vanzelf de gemaakte tegen-
bedenking.

Volkomen juist is voorts wat de *Boodschap-
per* zegt dat in 1816 nog veel sterker de band
met de historische Gereformeerde kerken is
doorgesneden.

Juist daarom zag de Doleantie dan ook af
van elke poging om dit instituut te reforme-
ren.

Maar evenzeer als we erkennen, dat de Christ.
Geref. kerken nog in den wortel der kerk in
zijn, evenzoo erkennen we dit van vele kerken
onder de valsche organisatie van 1816. B. v.
van die te Ulrum in moet hieraan—1834.

„Dit vraagstuk is naar mijn oordeel door de beweging
der Doleantie zeer aan de orde gekomen, zonder echter
in onze Christelijke Gereformeerde kerk nog veel be-
spreking uit te lokken. Moge het mischien wensche-
lijk zijn, dat de trouw van geschied in betrekking tot
de vereniging eer ebbé dan was, genoemd vraag-
stuk verdient, dunkt mij allezins de aandacht. En juist
omdat ik en daarin ben ik niet de eenige geen kans
zie om licht te ontlenen in deze zaak, daarom zag ik
mij zoo gaarne door anderen, meer bevoegden, voor
gelicht."

De Overheid heeft in ons land de verhouding tot
de kerk in haar wet op de Kerkgenootschappen zoo
gereseld, dat zij beschouwd wordt als een vereni-
ging, die door den wil harer leden ontstaat is.

Indien de Overheid er nog een afzonderlijke wet
op de Kerkgenootschappen op nahoudt, het is om
het historisch verleden en de gewichtige betekenis
der kerk. Dat de wet op de Kerkgenootschappen
onrecht doet aan het wezen der kerk kan men, o. i.
alles, wat er over geschreven is moeilijk geloofend
worden. Dat ons Reglement van '69, waardoor we
als kerk voor de Overheid bestaan, aan de wet op de
Kerkgenootschappen beantwoordt en die de gedachte,
zij 't niet met de bedoeling der samenstellers hieldt,
dat de kerk ontstaat door den wil van haar leden is
even moeilijk te loochenen.

En wie durft die ge-
dachte dat beginsel, in overeenstemming met Schrift.
Belijdenis en Gereformerd Kerkrecht noemen? Door
dat Reglement is onze kerk als eenheid zeker tegen-
over de plaatselijke kerken. Maar is het zoo Schrift-
matig in zake van tucht tegen eenige gemeente (kerk
zegt onze Dordtsche kerkorde) de hulp van den we-
redlijken rechter in te roepen. Tegen de leden door
wel die niet, kunnen het niet doen, maar begeren het
evenmin. Nu kan ons Reglement zeer zeker in wor-
denkeus verbeterd worden, maar uitkomen we ont
aan het valsche beginsel, zoolang het aan de wet op de
Kerkgenootschappen moet beantwoorden? Ja, bij
deze denkbeelden, die verspreid het Algemeen
reglement en treden in zijn plaats de reglementen der
locale gemeenten? Ook dan onderwerpen we ons
aan de voorstelling der Overheid, dat een kerk, een
gemeente, ontstaat door den wil van haar leden.
Alleen uitkomen we dan aan de onjuiste voorstelling,
dat de samenstellende deelen van de kerk als complex,
de Chr. Geref. kerk in dit geval de leden en niet de
plaatselijke kerken of gemeenten zijn. Voor een
combinatie met de Ned. Geref. kerken waren wij dan
gebaat maar het plaatselijke reglement bleef de samen-
stelling toch in den weg staan. Afgedacht echter van
het vraagstuk der combinatie of der vereniging
blijft het echter ook op zichzelf roeping om te
waken, dat de Overheid door haar beweging, die in
overeenstemming is met de heersche begrippen,
eers, ons kerkbegrip niet vervalsche en ont daarna
ook tot een valsche praktijk bronge.

Dit is metterdaad de hoofdkwestie, waarop
ook wij in onze artikelen over het Collegiaal
stelsel uiteraard terugkomen.

KUYPER.

Officiële berichten uit de Ned. Geref. kerken.

De gecombineerde classes van Noord-Brabant en Limburg verzoeken den kerken, zich niet meer tot haar te wenden om inlichtingen aangaande den WelEerw. Heer Dr. Kaman; maar zich liever te dien einde te richten tot de Deputati Synodi ad Examina.

Op last en namens genoemde classen,
F. H. J. SMITH, h. t. scriba.
v. d. m.

Klundert, 19 Febr. 1890.

Kort verslag van de vergadering der gecombineerde classes van Noord-Brabant en Limburg, gehouden te Klundert 18 en 19 Febr. 1890.

Vertegenwoordigd waren 9 kerken door 27 afgevaardigden, waaronder 18 met stemrecht. De vergadering werd geopend door Ds. Feringa met gebed en voorlezing van Neh. 2:11-20. Hij heette daarna de afgevaardigden van Moerdijk, voor het eerst in ons midden tegenwoordig, met een hartelijk woord welkom.

De credentiebrieven werden alle in orde bevonden. Alnu werd het moderamen vastgesteld als volgt: Ds. v. Veelo, praeses; Ds. Feringa, assessor; Ds. Smith, scriba. De notulen der vorige vergadering werden gelezen en goedgekeurd, waarna het onderzoek der kerken volgens Art. 41 en 43 D. K. O. plaats had.

Hierna volgde de benoeming der kerkvisitatoren, de regeling der vacature-beurten en verkenning van den classicaal quaestor.

Voorts werd nog gesproken over vele kerken en conferenties. Lie gehouden classicaal predikatie werd classicaal behandeld.

De vergadering op 19 Februari werd met gebed geopend en het lezen van Ps. 121. Het onderzoek van gerezen moeilijkheden in een der kerken werd opgedragen aan Ds. v. Veelo, Ds. Feringa en Ds. Smith. Inzake de combinatie-regeling der kerk van Bergen-op-Zoom werden gedeputeerd de kerken van Helmond en Klundert en daarna het consulent-schap van Sprang geregd.

De door Klundert voorgestelde financiële regelingen werden opgedragen aan de broeders A. C. F. ten Bosch van Vrijhoeve-Cappelle; A. C. van Drimmelen van Klundert, Ds. Feringa van Klundert en Ds. Smith van Helmond.

Alle overige punten werden verdaagd tot de e. k. classievergadering. Als roepende kerk is aangewezen Helmond, als vergaderplaats Klundert of Moerdijk, door deze kerken onderling te bepalen.

F. H. J. SMITH, scriba.
Klundert, 19 Febr. 1890.

Zending.

De Zending en de maatschappij.

III. (Slot.)

Vooral van belang is het vraagstuk der verhouding tusschen wat met bloot stoffelijke en heigen met geestelijke bedoeling ondernomen wordt, nu een geheel werelddeel, Afrika, van verschillende zijden tegelijk ontsloten wordt en doorvoert; nu alle volken zich opmaken om er bezittingen te nemen of markten te vinden en vooral nu een ontraglijk groot rijk, de Congo-staat, onder Europeesche bescherming is gesticht, dat het hart van Afrika omsluit.

De eerste vraag, uit geestelijk oogpunt, en daarmee welbeschouwd tevens op maatschappelijk standpunt, is thans: Zal in Afrika het Christendom zegeprelen of wel de Islam? Want dat het ruwe heidendom in aantreken met die beide of met een daarvan vanzelf verdwijnt, leert de ervaring overal.

De Islam moge beter zijn dan het heidendom, althans in den regel, toch is hij in geen enkel opzicht een zegen te achten voor de volken tot welke hij komt. Voor zoover ze niet bekeerd worden, doet de Mahomedaan voor hen niets. In Afrika is veeleer de Ara-

biër als slavenjager en slavenhandelaar de schrik en de vloek der bevolking. En indien ook al de Islam zijn vleugelen over heel 't nu nog heidensch Midden-Afrika uitbreidde, wat zou het zijn? Men zou weder een maatschappij krijgen, even ellendig, ja nog veel ellendiger, dan die van het Oosten. De Islam verlangt de vrouw, kent geen huisgezin in den goeden zin des woords; en kan daardoor ook niet op den duur krachtige staten vormen. Ziet niet Dr. Costa, dat Turkije bij gebrek aan Turken zal sterven? De Islam ontvolkt elk land, waarover hij als overwinnaar heerscht, hij heeft geen geestelijke kracht dan die zich uit in dweepzieken ijver, straks verkeert in mateid en in zinking.

Daarom is de eenige hoop voor Afrika het Christendom.

Zal de Zending in de toekomst slagen, dan moet er een andere gedragslijn tegenover de in verstandelijk en geestelijk opzicht zwakkere rassen worden gevolgd. Dezelfde eischen die men zich stelt als 't Europeesche volken betreft, behooren dan ook van kracht te zijn tegenover de Maori's van Nieuw-Zeeland, de Roode Indianen van Amerika, de Nigers aan den Congo. Macht behoort geen recht te zijn. Verdragen b. v. als met Japan gesloten zijn behooren gemaakt noch opgedrongen te worden alleen ten bate van machtige mogendheden, ook al kan zijden op geen oorlogsvloot die het bezit uitjagen om vreemde steden te beschieten. Evenzoo moet de handel zoodanig worden ingericht en gedreven dat hij den volken niet ten vloek wordt, maar den inlander ten zegen strekt en hem in staat stelt op eerlijke wijze zijn goederen voor andere of voor geld te wisselen.

Het nieuwe Congo-gebied, dat thans in betrekking tot de Zending mischien het belangrijkste aller zendingsvelden mag heeten, staat voor allen invloed open en gelijk onlangs een zendingsvriend moest getuigen: „Vlak voor ons pad ter kerstening des lands ligt het ontzettend kwaad van den drankhandel."

Menschelijker wijst de Zending mislukken als die handel wilt.

De sterkedrankhandel vernietigt niet alleen ten slotte allen anderen, maar verbroekt ook alle hoop op vooruitgang of ontwikkeling der inlanders.

Uit de aanvankelijke beschaving vervalt de inlander door den drank weer tot barbaarsheid; alle begrip van zedelijkheid verdwijnt; Christendom, beschaving, ontwikkeling, voor geen is iets te hopen, als Midden-Afrika ter proef wordt aan het verderfelijke en verdervend vicht.

De vraag is slechts: Wat zal van Europeesche zijde geschieden? Reeds onlangs vestigde o. a. in de *Standaard* een inlander er de aandacht op, hoe ook Nederland groepeeren was ter internationale conferentie te getuigen tegen het vrijstellen van den handel in sterke drank.

„Wie zullen", schreef onlangs iemand, „machtinger blijken, de handelaars die zich willen verrijken met palmolie voor jenever gekocht of de 380 miljoen Christenen op de Berlijnsche Congo-conferentie vertegenwoordigd?"

Ongeveer is volkomen gerustheid ten deze nog niet wel mogelijk, al is 't verblifdend dat ook de handelsman begint te begrijpen, hoe zijn eigen belang ten slotte niet gebaat wordt door den drankhandel. Ook ettelijke Europeesche staten benevens Amerika verklaarden zich ter Berlijnsche conferentie voor beperking van den jeneverhandel. De Congo-regering zelf regelt zich in dezen naar de mogendheden.

Het is voor de eere der Christenvolken, voor Afrika's toekomst en voor den bloei der Zending zelf te hopen, dat eens eindelijk blijke, hoe nu de Zending algemeen als een macht ten goede is erkend, haar niet moedwillig de weg versperd, de taak onmogelijk gemaakt worde. Zelfs de Muselman zou er tegen getuigen of liever hij deed het reeds.

Enige maanden geleden zond de Emir van Nupe, een Mahomedaanse vorst van West-Afrika, een schrijven aan den beroemden bisschop Crowther, zelf van afkomst een neger, die in de Nijger-zelf arbeidde.

„Ik heb u niet veel te zeggen," zoo schrijft de Islamitische prins, „het is over *barasa* (rum) die heeft ons land ellendig gemaakt en ons volk in grooten jammer gestort; ons volk is er dolzinnig door geworden."

En dan gaat de Emir voort, bisschop Crowther in den naam van God en van den profet Mahomed smekende, dat hij aan het bestuur van het Zendinggenootschap het verzoek zal richten, dat het bij de regering een verbot bewerkte tegen den invoer van *barasa* in het land.

Voorwaar, meer is niet noodig als getuigenissen tegen een lijf- en zielmoordend handel. Alle Christenman en elke Zending die kan, heeft mede te werken om dezen vloek van het pas ontsloten werelddeel af te wenden.

We hebben hier met een voorbeeld aan de praktijk uit den laatste tijd ontleend, aangetoond in hoe nauw verband de Zending onzer dagen tot het maatschappelijk leven en streven der volken staat. Hoezeer dit waar is bewijzen mede onze Indianen. Men denke slechts aan het opium-vraagstuk, de „Evangelisatie door landontginning", en zooveel meer. De berijking van het doel: de kerstening des volks kan evenzeer door stoffelijke vraagstukken verdaagd als bespoedigd worden, al naarmate zij worden opgelost. Dit dient wel gevat. Er is een geestelijke zijde die allereerst de aandacht vergt, maar ook dient geleet op de eischen die tijd en omstandigheden stellen, op gelegenheden die ze bieden. Dit te verzuimen zou overgeestelijk zijn en zich ten slotte wreken en niet dan met moeite zijn goed te maken.

HOOGENBIJK.

Buitenland.

Engeland. Verloop van het proces tegen het bestuur der St. Pauls-kerk.

Om een denkbeeld te geven van de wijze, waarop in de Episcopale kerk een proces gevoerd wordt, willen wij den loop volgen dien het rechtsgebeding tot dusver nam, dat in het leven geroepen werd door het plaatsen van een Mariabeeld in de hoofdkerk van Londen: de St. Pauls. Een Mariabeeld was dan in de kathedraal gekomen, natuurlijk met toestemming van den deken en het kapittel der parochie. Dit vonden sommige leden toch al te erg en vroegen daarom den bisschop van Londen, om tegen den deken en het kapittel te mogen procederen. De bisschop, een volbloed Ritualist, weigerde dit, en daarom wendden zich de klagers tot de „Court of Queens bench", met verzoek om den bisschop tot het geven zijner toestemming te dwingen.

Dit gerechtshof, waarvan de Lord opper-rechter van Engeland, Coleridge, voorzitter is, stelde de klagers inroover in 't gelijk, dat het besliste, dat de bisschop van Londen het recht niet had, om klakkeloos het proces te verbieden, maar hij behoorde beide partijen te hooren, om daarna te beslissen of het proces al dan niet aanhangig gemaakt zou worden.

Tegen deze beslissing kwam de bisschop van Londen in verzet bij de *Court of appeal*, en dit college heeft onlangs het vonnis van de „Queens bench" vernietigd en daarmede bepaald, dat de macht van den bisschop, om al dan niet een proces toe te laten, absoluut is, omdat anders de bedoeling van den wetgever, om processen omtrent kerkelijke vraagstukken, die een boos opzet verraden, tegen te houden, verijdeld zou worden. Tegen deze beslissing kunnen de klagers nog in verzet komen bij het Hoogerhuis, en gelijk de *Record* meldt, is dit den 17den Januari aan het huis der Lords beteekeend.

Wat het proces tegen den bisschop van Lincoln aangaat, die ook is aangeklaagd wegens het invoeren van Roomse ceremonien bij den eredienst, — heeft de aartsbisschop van Canterbury bepaald, dat de openbare rechtszittingen den 4den Februari zullen aangevangen. Het schijnt niet waar te zijn, wat wel beweerd wordt, dat de vele petitiën en verzoeken tegen de rechtspraak van den aartsbisschop voornamelijk uit den boezem van de laagkerkelijken kwamen, d. w. z. van hen, die het Protestantisch karakter der Episcopale kerk zoeten te handhaven. Veeleer is het de hoogkerkelijke partij, die er tegen is, dat de rechtspraak in handen van genoemden aartsbisschop rust, en beweert, dat in een proces tegen een bisschop slechts de aartsbisschop met zijn kroonprovincialen, dat is het Hoogerhuis der Convocation, bevoegd is, waardoor men de praktijk der oude kerk weder in toepassing wil brengen. Daarom heeft ook de aangeklaagde, bisschop King van Lincoln, zich slechts onder protest aan de rechtspraak van den aartsbisschop onderworpen.